

Nr 428

Av herr Magnusson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1955/56 m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 110, punkt 8, behandlas frågan rörande den regionala och lokala fastighetsförvaltningen inom försvaret i den del detta avser huvudlinjerna för organisationen av försvarets fastighetsförvaltning.

Sedan 1930 års försvarskommission behandlade frågan om att sammanlå den centrala verksamheten på fortifikations- och byggnadsförvaltningens område till ett för försvarsväsendet gemensamt organ, har fastighetsförvaltningen inom försvaret varit föremål för ett flertal utredningar. Vid 1953 års riksdag uttalade departementschefen att det definitiva ställningstagandet borde anstå till dess viss kompletterande utredning blivit utförd. Denna utredning, som uppdrogs åt direktör A. Lindencrona, överlämnade den 1 december 1953 ett betänkande med förslag i frågan. Kungl. Maj:t framlade därefter vid 1954 års riksdag i proposition nr 110 ett principförslag i fråga om organisation av försvarets regionala och lokala fastighetsförvaltning. De däri uppdragna allmänna riktlinjerna godkändes av riksdagen och finnes i korthet redovisade i proposition nr 110 vid årets riksdag. Det förutsattes emellertid vid principförslaget behandling, att vissa speciella frågor ytterligare skulle utredas samt att dessa undersökningar borde verkställas i samband med att organisationen närmare utformades och genomfördes. Denna utredning — 1954 års militära fastighetsförvaltningsutredning — tillsattes den 5 juni 1954 med byråchefen J. T. A. Broomé såsom enda utredningsman. Denne har den 15 december 1954 överlämnat ett delbetänkande avseende förslag till huvudlinjer för organisation av försvarets fastighetsförvaltning.

Byråchefen Broomés utredning upptar på några punkter förslag som i vissa avseenden icke helt överensstämmer med de av riksdagen föregående år antagna allmänna riktlinjerna. De fortsatta övervägandena har sålunda lett till vissa nya förslag rörande arbetsuppgifternas fördelning mellan militär personal och civil byggnadsteknisk personal. Enligt Kungl. Maj:ts proposition nr 110/1954 skulle vid vissa ur mobileringsynpunkt särskilt viktiga militärområden, såsom t. ex. sjätte militärområdet, finnas en fortifikationssektion under ledning av en fortifikationsofficer, medan inom övriga militärområden någon sam-

manslagning till en sektion icke borde ske. Direktör Lindencrona hade i sin utredning föreslagit, att i militärbefälsstab skulle finnas en sektion för befästnings- och byggnadsärenden, vilka i huvudsak borde uppdelas på en befästningsavdelning under ledning av en fortifikationsofficer och en byggnadsavdelning under ledning av en civil tekniker av hög kvalitet benämnd byggnadsdirektör. Den militära avdelningschefen skulle vara chef för sektionen. Genom att uppgifterna i betydande omfattning är av rent teknisk-ekonomisk natur har det såväl av Lindencrona som av departementschefen ansetts nödvändigt att ge byggnadsdirektören en icke obetydlig självständighet i förhållande till fortifikationsofficeren. Samarbetet och ansvarsfördelningen mellan de militära och civila befättningshavarna borde emellertid kunna regleras genom instruktioner.

Som skäl för att fortifikationsofficeren borde vara sektionschef har anförts, att han under krig skulle leda all byggnadsverksamhet inom militärområdet. Det har emellertid i den av Broomé företagna utredningen ansetts nödvändigt, att noggrant analysera förekommande arbetsuppgifters närmare innebörd, då ansvaret när det gäller de teknisk-ekonomiska frågorna under alla förhållanden skall åvila den tekniska chefen under fred. Med hänsyn till de mycket stora värden som det här gäller, synes oss denna fråga vara av den allra största vikt. Som exempel på storleken av dessa värden kan bl. a. nämnas, att de vid utgången av budgetåret 1953/54 på försvarets fastighetsfond redovisade byggnaderna har ett värde av ca 1,9 miljarder kronor. För nämnda budgetår anvisade riksdagen, fränsett anslag för markförvärv och vissa byggnadsarbeten, ca 100 miljoner kronor i kapitalinvesteringar å fastighetsfonden.

Utredningen har genom mycket noggranna undersökningar ansett sig kunna konstatera, att fortifikationskårens nuvarande officerare till alldeles övervägande del icke äger den tekniska sakkunskap som erfordras för att uppnå en så hög teknisk-ekonomisk effektivitet som i förevarande fall måste anses nödvändig. Trots att byggnadsdirektörens ansvarighet för sitt verksamhetsområde och fristående ställning i förhållande till sektionschefen föreslagits skola regleras genom noggranna instruktioner, har Broomé ansett en än klarare ansvarsfördelning mellan de båda yrkeskategorierna nödvändig. Det synes oss också av utredningen klart framgå, att de teknisk-ekonomiska uppgifterna under fred utgör den alldeles övervägande delen av hela verksamheten. Det måste därför anses ytterst angeläget att de kvalificerade byggnadsteknikerna vid inordnandet i organisationen får en, i förhållande till de i tekniskt hänseende mindre kvalificerade fortifikationsofficerarna, fristående ställning. Därigenom kan de även beredas en löneställning, som bättre motsvarar de krav på kvalifikationer som bör uppställas för dessa befättningshavare. Innebörden av utredningens förslag blir således att

en välutrustad byggnadsavdelning under en högt kvalificerad teknikers ledning skall stå till vederbörande militärområdes förfogande såväl i fred som i krig. Vad beträffar de invändningar som framförts från militärt håll rörande den militära organisationen i krig, synes oss dessa icke böra tillmätas avgörande betydelse i detta sammanhang. Den av utredningen föreslagna organisationen bör nämligen i allt väsentligt kunna tillmötesgå även dessa önskemål.

Enligt riksdagens beslut skulle, som tidigare nämnts, vid vissa ur mobiliseringssynpunkt särskilt viktiga militärområden finnas en fortifikationssektion under ledning av en fortifikationsofficer. Mot bakgrunden av den uppdelning av arbetsuppgifterna som ovan föreslagits, synes det oss emellertid mer ändamålsenligt att även vid sådana militärområden tillämpa den organisation som i allmänhet skall gälla. En ansvarsfördelning och organisation efter dessa linjer skulle enligt vår uppfattning i väsentlig utsträckning undanröja riskerna för dubbelarbete och konflikter beträffande kompetensområdena samt medverka till att arbetet kommer att bedrivas på det mest rationella sättet.

Av de remissinstanser som avgett yttrande över utredningens förslag bör i synnerhet statens organisationsnämnd och byggnadsstyrelsen uppmärksammas. Statens organisationsnämnd anför sålunda bl. a. följande:

Med det direkta teknisk-ekonomiska ansvar för den fredsmässiga byggnadsverksamheten och den över huvud taget mycket självständiga ställning i fråga om denna verksamhet som chefen för byggnadsavdelningen i princip skall ha enligt riksdagens beslut, torde brytandet av sektionensheten icke innebära någon nämnvärd olägenhet utan snarare ytterligare medverka till en klar ansvarsfördelning. Brytandet av sektionensheten torde innebära fördel för krigsförberedelsearbetet, så till vida som fortifikationsofficerarna genom att helt och hållet befrias från ansvaret för den fredsmässiga byggnadsverksamheten i högre grad än enligt tidigare förslag kunna koncentrera sig på befästningsuppgifterna. Detta synes särskilt betydelsefullt i de större militärområdena. Ur de synpunkter nämnden har att företräda är det under alla förhållanden önskvärt, att samma organisation i detta hänseende tillämpas vid alla militärområden på fastlandet.

Byggnadsstyrelsen har bl. a. framhållit:

Styrelsen kan vidare i allt väsentligt ansluta sig till de slutsatser var-till utredningen kommit då det gäller arbetsuppgifternas fördelning mellan militär och civil personal inom regionalorganen vid militärbefälsstaberna.

Med den erfarenhet byggnadsstyrelsen har av projektering, utförande och underhåll av såväl byggnader som bergrumsanläggningar för olika, i vissa fall mycket speciella och krävande ändamål, synes det styrelsen ofrånkomligt att ledningen av dylik verksamhet utövas av kvalificerad

byggnadsteknisk expertis. Enligt byggnadsstyrelsens uppfattning är den militära personalen, fortifikationskåren inbegripen, i regel ej i besittning av den praktiska erfarenhet och teoretiska utbildning på byggnadsväsendets område, som är nödvändig för att den på ett rationellt och ekonomiskt sätt skall kunna omhänderväsa dylika arbetsuppgifter. Styrelsen biträder sålunda utredningens förslag även i vad avser ansvarsfördelningen mellan civil och militär personal.

Utredningens påpekande att vad som föreslagits i fråga om ansvarsfördelningen mellan civil och militär personal vid regionalorganen även bör tjäna till ledning för arbetets fördelning centralt finner styrelsen självklart.

De fortsatta övervägandena i dessa frågor har sålunda lett till att utredningen ansett sig böra föreslå vissa jämkningar i det principförslag som tidigare antagits av riksdagen. Då detta beslut fattats innan frågan var till fullo utredd, innebär ett beslut i anslutning till utredningens förslag endast en komplettering av det tidigare fattade beslutet på grundval av de nya synpunkter som framkommit genom den fortsatta utredningen. Genom ett antagande av de principer, som angivits i den sistnämnda utredningen, bör enligt vår uppfattning icke oväsentliga besparingar kunna göras på längre sikt samtidigt som större garantier vinnes för att byggnadsverksamheten kommer att bedrivas så effektivt och ekonomiskt som möjligt.

Med stöd av vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Majts proposition nr 110 måtte beakta de förslag som framlagts av 1954 års militära fastighetsförvaltningsutredning.

Stockholm den 22 mars 1955

Tage Magnusson

Johan Sunne

Olof Pålsson
